

A kolozsvári szférák zenéje

A kolozsvári Rádió műsorának körülbelül felét zenei anyag alkotja. Erről beszélgetünk Porzsolt Viktorral, a stúdió zenei osztályának vezetőjével:

— **Hogyan oszlik meg ez az ötven százalék műfajonként?**

— Pontos kimutatásunk nincs, de az arány hatvan és negyvenhez, a könnyebb és népszerűbb műfaj (könnyűzene, népzene, operettek, tömegdalok, fúvószené stb.) és a komoly zene (szimfonikus és kamarazene, operák) között.

— **A hallgatóság hogyan befolyásolja ezt az arányt és a szerkesztő munkáját? Kapnak leveleket kérésekkel, bírálatokkal?**

— A fenti arányszám éppen a hallgatóság kérésére alakult így. Naponta tucatjával érkeznek a levelek, amelyekben könnyűzenét, népzenei és operettáriákat kérnek. Sajnos, levelezőnk alig egy százaléka fordul hozzánk opera- vagy szimfonikus zenét igénylő kérésekkel. Magyarzatát abban látom, hogy hallgatóink többségét — aki fáradságot vesz, hogy írásban kérjen valamit — vidékiek teszik ki. A komoly zene iránt érdeklődők alkalmazkodnak, kiválasztják a rádió- és tv-műsorból a nekik megfelelőt, de nem próbálják befolyásolni azt.

— **Milyen állandó zenei rovatok vannak?**

— Hetente románul négy, magyarul két adásban *Hallgatóink kérésére* sugárzunk zeneművet. Ezt a hallgatók kérésére szerkesztjük. A döntő többségű könnyűzene mellett operett-igénnyel találkozunk, főleg hazai előadásban kéri a részleteket. A népzene megnyitása majdnem megközelíti a könnyűzenét. Hallgatóink elsősorban nótákat és csárdásokat kérnek. Próbáljuk az igazi népzenei előterbe helyezni, ezért van külön folklor-adásunk, ahol egyes tájegységek zenéjét igyekszünk bemutatni.

A könnyűzenei újdonságokat mutatja be az *Anima Disc* című műsorunk. Vannak tematikus összeállítású könnyűzenei adások *Virágok*, *Női nevek*, *Tavaszi melódiák* stb. cím alatt. Komoly zenében állandó rovatunk a heti *Zenei*

krónika, román és magyar nyelven. Itt összefoglaljuk a legjelentősebb zenei eseményeket. Nemrég fejeztük be a román nyelvű *Tanuljunk énekelni* 20 adásból álló műsorunkat.

Sajnálattal kell megállapítanunk, hogy egyik legérdekesebb adásunk, a Guttman Mihály szerkesztette *Barangolás* Zeneországban írást alig van érdeklődés... Beindítása előtt személyesen beszéltem a rádió körzetébe tartozó hét megye tanügyi vezetőivel, mindenütt megígérték, hogy hallgatni fogják. Ösztönözhetné a zenei oktatást... Honnan tudjuk, hogy nem hallgatják? Minden adás végén zenei fejtörő van, de az idén egyetlen megfejtés sem érkezett hozzánk. Elhanyagolása nagy kár, mert remek példátartat adna a zenetanár kezébe. Minden iskola felvehetné magnóra és így értékes didaktikai anyaghoz jutna hozzá, amit nem tud másképpen beszerezni. *Stúdióink hangversenye* minden szerdán jelentkezik. Ebben a ciklusban **kéthetente Benkő András Beethoven műveket mutat be a bicentenáriumi alkalmából** Ugyanebben a sorozatban a zeneirodalom nagyjait mellett hazai szerzőink is helyet kapnak. Hangszeres muzsikát és vokális műveket, operarészle-

Porzsolt Viktor a keverőasztalnál

teket a műsor változatosabbá tételére kéthetente közvetítünk. Havonta körülbelül kétszer, különböző hangszerekre írt szonátákat is programálunk.

Két alkalommal *Opera a stúdióban* címmel oratórikus formában helyszíni közvetítéssel sugároztuk a *Gondolások* népi opera, valamint *A könnyű és a Parasztszűzlet* című operákat. Tervbe vettük a *Kékszakállú herceg vára* című egyfelvonásos opera bemutatását is. Helyszíni közvetítésben szeretnénk még rendezni két-három kamarazenehangversenyt és folytatni akarjuk a nyilvános, vagyis *Akustikon* adásokat is.

Újjonnan induló műsoraink közül szeretném kiemelni György Lajos *A dzsessz történetéből* című tizenöt előadásból álló és két hetenként jelentkező sorozatot.

— **A Hallgatóink kérésére című műsor javarészt könnyűzene teszi ki. Mint zenei szerkesztő hogyan értékeli a fiatalok könnyűzene iránti óriási, szinte kizárólagos érdeklődését?**

— A mai fiatalság szereti a komoly muzsikát is — bizonyítják a Filharmónia vasárnapi koncertjei, valamint az ifjúsági és egyetemi bérlet-előadások — de szereti a tánczenét is. Túlzási csak divatjellegűek... majd elmúlnak. Nekünk ezt figyelembe kell vennünk, nem helyezkedhetünk elutasító álláspontokra, mert célunk az, hogy a mi adásainkat hallgassák. Ki kell elégeztetnünk az igényeket, de egyben próbálunk irányítva nevelni is, úgy, hogy olyan darabokat nem közvetítünk, melyek az ízléstelenség határán mozognak, s amelyekre sajnos egyes külföldi adásokban hallhatunk. Véleményünk szerint a könnyűzenében is megnyilvánulhat a jó ízlés, minden esetre itt van legnagyobb szükség rá.

KORÓDI ELEK

Játék az angyallal

OLASZORSZAGI JEGYZET

Az angyal lapoz. Ragyogó nyári verőfény. Hátterben szikkadt síkság, furcsa kiugró dombház. A perspektiva törvényeit hangsúlyozó oszlopos palota, házak, fák, bokrok, alig észrevehetően egy ember kutyával. Sfumato. Egy reneszánsz kép művi kellekei, hogy annál biztosabban irányítsa figyelmünket az előtér alakjaira. Madonna ábrázolások bőven buzgó változatai után is megállít a kép, pedig akkor ez a múzeum itt Pármában, hogy kétszer, háromszor elérne benne a mi Brukenthalunk. Megállít a könyvet forgató angyal. Teremtője a kánonhoz igazodott; kompozícióban a madonna urálja a képet és nem az angyal. Még csak nem is magaslik föléje, vagy a baloldalon a könyvet tartó erőteljes férfialak fölé. De az angyal lapoz, s mintha hallanánk a könyv lapjainak zizegését, finom reflexek világitanak az arcán, és akkor úgy tűnik, felborul a kompozíció kánonikus rendje, az angyal maga lesz a kép.

Mélyvörös színeivel drapéria borul sátorzerűen az alakokra, a madonnát s a gyermeket körüludvarló csoportra. Biblius téma. Mária Magdolna térdel a jobb oldalon, a gyermek őt tartja átélve, jobbával a könyv felé nyúl, abból olvassa ki a megterő asszony bűnbocsánatát. Balról az atléta termetű férfialak Szent Jeromos, attributumával, a papírtekeressel és orszálgánnal. Ha pompás színeit, kompozíciós értékeit nem tudnánk be érdemlő a képnek, több aligha lenne, mint jónévű mester cinquecento módorú alkotása. Műremekké, technikai érdemein túl, csodálatos angyalfigurája teszi. Az angyal, akiben meg nem fakuló szépségsményt teremtett alkotója.

Correggio pármái megtelepedése után pár évvel festette meg a képet, a *Nappalt*. Hogy pontosan mikor, azt kutatói csak pár éves hibahatáron belül tudják eldönteni. Úgy mesélik. Correggio egy pármái nő, bizonyos Briseide Colla rendelkezésre fogott hozzá. Két éven át festette, s talán 1527-ben vagy 1528-ban adta át rendelőjének. Mestere nem gondolt akkor vele, milyen nyomos érv lesz egyszer ez a kép a Correggio-vitában. Vidéki festő, „provinciális alkotó” a pármái mester? Száz éve még Raffaelhez, Michelangelohoz,

Correggio: Nappal (Részlet)

Veronesehez hasonlították. Tízian azt írja róla: a pármái Dómban készült freskóját akkor lehetne megfizetni, ha a képet őrző kupolát arannyal töltenék meg Goethe, Stendhal, Delacroix ír elragadtatással a mesterről, hogy több néhányan a manieristák közé sorolják. Az igazság persze valahol a végletek között van. Correggio nem Raffael, még kevésbé Michelangelo, de néhány képpel megközelíti e magasságokat. Ahogy azt éppen a *Nappal* (Madonna Szent Jeromossal, ahogy még nevezni szokták), a *Jézus születése* (Az éjszaka), a *Madonna della Scodella* vagy *Kosaras madonnája* bizonyítja.

Ki hát ez a perdöntő angyal? Correggio életrajzában kutatnak utána. Jelentéktelen emiliai városkából — Correggióból — telepedett át Pármába az alig húsz esztendő fiatal festő. Mantegna követőjének tudták, aki — Vasari határozottan állítja — sem Rómában, sem az itáliai művészet nagy központjaiban nem fordult meg. Oltárképei mégis nevet szereztek neki, s Párma befogadja. A város ajándékozta meg szerelmével, Girolama Merlinivel — a *Nappal* angyalával és számtalan angyalképének alteregójával. Correggio 26 éves, Girolama legfeljebb 15. Házasságuk boldog, Correggio fiatalon ellobbant életének harmónikus éveit ezek, amikor a nyomasztó szükség ellenére zavartalanul dolgozhatott.

Milyen volt Girolama? Élethű portréját hagyta ránk Correggio a *Nappalban*. Aranyszőke haja, göndör fürtjei dúsán omlottak a nyakára, magas homlokát hangsúlyozta a klasszikus, görögös orr. Élénk szeme búbabús mosolyt kölcsönzött arcának, ta-

lán akkor is, amikor nem szolgált. Legfeltűnőbb a szája — s ez teszi, hogy minden átváltozásában csalhatatlanul felismerjük —; kissé előreduzzadó felső ajka gyermeki kedvességét örítte későbbi képein is. Felénk intget a *Madonna della Scodella* képeről épp úgy, mint *megsokszorozva* (micsoda ragyogó festői ötlet!), sirató Girolamák alakjában a *Krisztus sirbátétele* képeről.

Correggio a *Nappalban* kicsit eszményítve rajzolja meg. Mégis olyan expresszív erővel, hogy káprázató illúziókat hat: élönek, elevennek. Mosolya átmenet a nevetésbe — mosolylik is, nevetésnek is nézhetjük. (Mintha csak a Mona Lisa rejtélye ismétlődne. Ott a Gioconda ajkán bujkáló mosolyt láttatja meg vagy rejti el alkotója a képen.) Nevetni látja Giorgio Vasari is, a reneszánsz életrajzírója, aki Girolamát „angyalhoz hasonlító gyermeknek” mutatja be, amint „könyvet tart a kezében és olyan természetesen nevet, hogy bárkit — írja —, aki csak ránéz, mosolyra fakaszt és nincs olyan ember, bármily szomorú is legyen, aki láttára fel ne vidulna”.

Pármában Leonardo és Holbein képek között, „a legjobb társaságban” találkoztam Girolamával, az Angyallal. Aztán láttam kevésbé jó társaságban, képeslapok tucatjain, turisztikai kiadványok címlapján. Mosolya megbocsájtást fejezett ki: *hiszen Párma a magának tudja*. Találkoztam életrekelőjével is, egy bizonyos signore Antonio Allegri-vel, akit közönségesen Correggionak ismertek. A Piazza Garibaldi árkádjai alatt, márványba merevítvé, pergő beszédű honfitársait figyelte a téren.

MURÁDIN JENŐ

VILÁG

● A Cannes-i fesztivál nagydíját az amerikai Robert Altman *M.A.S.H.* című filmje kapta, amely a koreai háború idején játszódik; maró satírája az amerikai katonai gépezetnek. Különdíjjal jutalmazták Elio Petri olasz rendező *Nyomozás egy minden gyanún felül álló személy ügyében* című filmjét. A legjobb férfi-alkítás díjat Marcello Mastroianni, a legjobb női alakítását Ottavia Piccolo kapta. A rendezés díját az angol John Boormannak ítélték, egy londoni szegénységben játszódó *Az utolsó Leo* című filmjéért. Az elsőfilmes rendezők díját a francia Raoul Coutard nyerte egy vietnami paraszt-családról szóló *Hoa Binh* című filmjéért. Különdíjjal jutalmazták Gál István magyar rendező *Magasiskola* című filmjét és — a *Satrabvberry Statement* című amerikai filmet, Stuart Hangmann fiatal rendező első nagyjelmét. A Bunuel-díjat az *Angyalok palotája* című brazil film nyerte.

● Május 30. és június 7. között rendezik meg Magyarországon az ünnepi könyvhetet. Az idei könyvhétre 63 mű jelenik meg, mintegy 900 ezer példányban.

● Heine eddig ismeretlen, francia barátainak írt leveleit, valamint cenzúrázatlan kéziratait sajtó alá rendezik az NDK irodalomtörténészei, francia irodalomtörténészek segítségével. Az első kötet még az idén megjelenik.

● Bostonban az Amerikai Művészeti és Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagjává választotta Charlie Chaplint, Günter Grass nyugatnémet író és Alekszandr Frumkin szovjet tudóst.

● A debreceni színházi napokon, amelyeket május 18. és 25. között rendeztek meg, a nagyváradi Állami Színház magyar tagozata Shakespeare *Tévedések vigjáté-*

ká-t és Deák Tamás *Hadgyakorlat-át*, a román tagozat pedig Calderon *Atjáró ház* című művét mutatta be.

● Stockholmban 78 éves korában elhunyt Nelly Sachs Nobel-díjas írónő, aki 1966-ban a szintén nemrég elhunyt Samuel Josef Agnon izraeli íróval osztozott a magas irodalmi díjon. Nelly Sachs a náci uralom idején, 1940-ben menekült Svédországba. Első regénye 1947-ben jelent meg, két évre rá követte egyik legismertebb műve, a *Sternverdunklung* (Csillagfogyatkozás).

● A szabadkai *7 nap* című lap Nagy István *Ki a sanc alól* című önéletrajzi regényéből közöl részleteket. A pozsonyi vasárnapi *Uj Szó* Méliusz József *Város a ködben* című regényéből ad részletet.

● A *Kortárs* idei áprilisi számában Kósa László elismeréssel ír Mikó Imre *Honpolgárok és világpolgárok* című könyvéről.

● Áprilisban jelent meg az utolsó száma a *Revue de Paris* című ismert francia irodalmi folyóiratnak. Ezzel kapcsolatban a *Figaro littéraire* megállapítja, hogy az elmúlt évben számos nagytekintélyű irodalmi lap szűnt meg, közöttük a *Parisienne*, a *Mercure de France*, a *Table ronde* és a *Cahiers des Saisons*.

● A Kőszegen megrendezett Ifjúsági Filmnapok egyik nagydíját Kósa Ferenc nyerte, *Itélet* című magyar-román-szlovák koprodukciós filmjével.

● Fennállásának centenáriuma, 1971 márciusára renoválják a londoni Royal Albert Hallt. Az Albert Hall Anglia legnagyobb hangversenytérme: 7000 nézőt fogadhat be. Vendégeinek száma elérte az évi egymilliót.

● A Nemzetközi Lenau Társaság május 30-án, a szigetközi napok keretében emlékülést tart Győrben osztrák, szlovák, román és magyar írók részvételével, az egykor Mosonmagyaróvártól élt költő tiszteletére.

Correggio: Nappal (Részlet)